

γεννώ

ΕΤΥΜ. < αρχ. γεννώ (-άω) < γέννα «γένος, προέλευση» (ελνστ. «γέννηση, τοκετός») < *γέν-ja < θέμα γεν-, που ανάγεται σε Ι.Ε. ρίζα με σημασία «γεννώ - γένος», η οποία αποτελεί την αφετηρία πλήθους ομορρίζων, όπως είναι οι λ. γένος, γένεση, γεννά, γόνος, γονέας, γίνομαι, γνήσιος κ.ά.

ΠΑΡΑΓΩΓΑ

γενν-αίος

↳ γενναι-ότητα

γέννη-μα

γέννη-ση

↳ γεννησ-ιμιό

γεννη-τικός

↳ γεννητικ-ότητα

γεννή-τορας

↳ γεννή-τρια

↳ γεννή-τρα

γεννη-τής

↳ γεννητ-ούρια

↳ γεννητ-άρι

↳ γεννητ-αρούδι

γένν-α

ΣΥΝΘΕΤΑ

γεννο-

γεννοβολώ, γεννοβόλημα, γεννοφάσκια

γενναιο- / γενναιό-

| γενναιόδωρος, γενναιοδωρία | γενναιόκαρδος |
γενναιόφρων, γενναιοφροσύνη | γενναιόψυχος,
γενναιοψυχία |

-γεννώ

αναγεννώ, κακογεννώ, καλογεννώ, ξαναγεννώ,
ξεγεννώ, πρωτογεννώ

-γέννημα

αναγέννημα, επιγέννημα, ξεγέννημα

-γεννημένος

αρχοντογεννημένος, νεραϊδογεννημένος, σαββα-
τογεννημένος

-γεννητικός

αναγεννητικός, ιχθυογεννητικός, ουρογεννητικός,
ουροποιογεννητικός, περιγεννητικός, προγεννητι-
κός

-γεννητικότητα

υπεργεννητικότητα, υπογεννητικότητα

-γέννητος

γένος

ΕΤΥΜ. αρχ. < θέμα γεν-, που ανάγεται σε Ι.Ε. ρίζα με σημασία «γεννώ - γένος», η οποία αποτελεί την αφετηρία πλήθους ομορρίζων, όπως είναι οι λ. γεννώ, γένεση, γενεά, γόνος, γονέας, γίνομαι, γνήσιος κ.ά.

ΠΑΡΑΓΩΓΑ

γεν-ικός (βλ.λ.)

ΣΥΝΘΕΤΑ

γεν(ο)-

γενάρχης, γεναρχία, γενοκτονία, γενότυπος

-γενής

αγενής, αλλογενής, ανθρωπογενής, αρτιγενής, γηγενής, δευτερογενής, διαβρωσιγενής, διγενής, διπλογενής, εαμογενής, εγγενής, εκρηξιγενής, ελληνογενής, ελογενής, ενδογενής, εξωγενής, ερωτογενής, ετερογενής, ευγενής (βλ.λ.), ηφαιστειογενής, θεογενής, θνησιγενής, ιζηματογενής | ιθαγενής, ανιθαγενής | ιογενής, κοραλλιογενής, κυματογενής, λατινογενής, μεταμορφωσιγενής, μονογενής, νεογενής, νοθογενής, οικογενής, ομογενής | ομοιογενής, ανομοιογενής | οστεογενής, οψιγενής, παθογενής, παρασιτογενής, πρεσβυγενής, προσχωσιγενής, πρωτογενής, πτυχωσιγενής, πυογενής | πυριγενής, πυρογενής | ρηξιγενής, σεισμογενής, σπογγογενής, συγγενής (βλ.λ.), τεταρτογενής, τουρκογενής, τριγενής, τριτογενής, υστερογενής, φραγμογενής, φωτογενής, ψυχογενής

-γένεια

αγένεια, ευγένεια, ετερογένεια, θνησιγένεια | ιθαγένεια, ανιθαγένεια | νοθογένεια | οικογένεια, υποοικογένεια, φτωχοοικογένεια | ομογένεια | ομοιογένεια, ανομοιογένεια | οργανογένεια, ορογένεια, παθογένεια, πρωτογένεια, σεισμογένεια, συγγένεια, φυλογένεια, φωτογένεια, ψυχογένεια

- οικογενειακός, ενδοοικογενειακός, εξωοικογενειακός

- άγενος

- ομογενειακός

- ομογενοποιώ, ομογενοποίηση

- μεταγενέστερος, προγενέστερος

γένος: ομόρριζα

Σε Ι.Ε. ρίζα με σημασία «γεννώ - γένος» έχει την αφετηρία της μία από τις πλέον εκτεταμένες λεξιλογικές οικογένειες της Ελληνικής, η οποία περιλαμβάνει λέξεις σχετικά με τη γέννηση, την καταγωγή, την οικογένεια και άλλες. Οι λέξεις αυτές έχουν σχηματιστεί ως εξής:

α) από θέμα γενε-: αρχ. **γένε-σις (-η), γενετή, γενε-ά (> γενιά), γενέ-θλ-ιος, γενέ-τειρα** (< *γενέ-τερ-ja) κ.ά. Από το ίδιο θέμα σχηματίστηκε το αρχ. γενέ-της «πρόγονος - πατέρας» (> ελνστ. **γενετ-ήσιος**).

β) από θέμα γεν-: αρχ. **γέν-ος, γενν-ῶ (-άω)**· πολυάριθμα σύνθετα σε -γεν-ής (π.χ. γη-γενής, εὐ-γενής, ἴθα-γενής, συγ-γενής κ.ά.). Αξιοσημείωτα παράγωγα είναι τα επίθ. **γεν-ικός** και **γεννα-ῖος, γεννή-τωρ** αντίστοιχα.

γ) από θέμα γον-: αρχ. **γόν-ος, γον-ή, γονεύς (-έας)**. Αξιοσημείωτα παράγωγα είναι τα επίθ. **γόν-ιμος, γον-ικός**.

δ) από θέμα γν-: αρχ. **γί-γν-ομαι** (> γίνομαι), καθώς και το σύνθετο **νεο-γν-ός**.

ε) από θέμα γνη-: αρχ. **γνή-σ-ιος**.

□ **γενιά (η)** } ουσιαστικό [*αρχ. γενεά < γίγνομαι*]

- = το σύνολο των συγγενών εξ αίματος [προπάππος, παππούς...]
- = το σύνολο των ανθρώπων, που έζησαν σε μια ορισμένη χρονική περίοδο [Η γενιά του '40]
- = χρονική περίοδος περίπου τριάντα χρόνων ή λιγότερα, από τη γέννηση των μελών μιας κοινωνίας μέχρι να γεννηθούν τα παιδιά τους [Η γενιά των γονιών μας...]

ΟΙΚΟΓ.: γένεση, γένος

ΣΥΝΘΕΤΑ: γενεσιουργία [*< γένεση + έργο*], γενεσιουργικός, γενεσιουργός

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ: ▼ Κατάγεται από **γενιά** καπεταναίων.

▼ Τα βιώματα της **γενιάς** του '40 καθόρισαν τη μετέπειτα ζωή τους.

▼ Οι **γενιές** διαφέρουν μεταξύ τους στις απόψεις για το ντύσιμο, τη διασκέδαση, τη μουσική και γενικά για την αντιμετώπιση της ζωής.